

תיק 1018512/4**בבית הדין הרבני האזורי באר שבע**

לפני כבוד הדיינים:

הרב גדעון שריון – אב"ד, הרב ציון לודאילוז, הרב מאיר כהנא

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ טו"ר ניסים אדרי)
נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ טו"ר יוסף כהן)

הנדון: פשרה בחיוב כתובה ותוספת כתובה בספק מורדת

פסק דין

לפני בית הדין תביעת האישה לכתובתה ותוספת כתובתה בסך 100,000 ₪, וכן תביעות של שני הצדדים בענייני הרכוש.

הצדדים חתמו על הסכם גירושין ביום כ"ח באדר תשע"ה (19.3.2015), והתגרשו ביום כ"ה בתמוז תשע"ה (12.7.2015). בהסכם הגירושין נותרו עניינים אלו לבירור אחר סידור הגט, כפי שנפרט להלן.

כמו כן תובעת האישה החזר דמי מזונות ששולמו לבעל בידי הקיבוץ שאליו משתייכים הצדדים, שלא כדין, לטענתה, בסך 8,000 ₪.

רקע עובדתי ומשפטי מוסכם

הצדדים נישאו כדמו"י בט"ו אלול תש"ס (14.9.2000), ונולדו להם שלושה ילדים משותפים.

בחודש 06.14 עזב הנתבע את הדירה המשותפת בקיבוץ, אחרי שישה חודשים לפחות שבהם ישן בסלון והצדדים לא קיימו יחסי אישות. הנתבע עזב את הדירה אחרי פנייה של מנהל הקהילה בקיבוץ [...], אשר אליו פנתה התובעת בבקשה להפרדת מקום המגורים ולהפרדת התקציבים בינה ובין הנתבע.

ביום י"ב בשבט תשע"ה (1.2.2015) הגיש הבעל תביעת גירושין, וכרך עמה תביעות לחלוקת הרכוש, לקביעת הסדרי ראייה עם הילדים ולמזונות.

ביום י"ז באדר תשע"ה (8.3.2015) פתחה התובעת תיק "צו הגנה" וביקשה מבית הדין לאסור על הנתבע להפגיש את הילדים עם בת זוגו הנוכחית, אישה בשם [כ' ב']. בית הדין קבע כי בקשתה תידון בדיון הראשון בתיק, הקבוע לצדדים ליום כ"ח באדר תשע"ה (19.3.2015)

בדיון הראשון (19.03.15) הביע הבעל את רצונו להתגרש, ואף הודה שחי כעת עם גב' [כ' ב']. האישה טענה, שאם הבעל יחזור לקיבוץ וינתק את קשריו עם נשים אחרות יש סיכוי לשלום-בית. אם לא, כך הצהירה, תתבע את כתובתה. הבעל השיב שהיו כבר פעמיים ביוזמתו בטיפול זוגי שלא צלח. לדבריו, כיום יש בין הצדדים צווי הרחקה, ולכן אין עוד סיכוי לשלום-בית.

באותו יום ערך בית הדין לצדדים הסכם גירושין אשר קיבל תוקף פס"ד. בהסכם נקבע כדלהלן:

א. הצדדים מסכימים להפריד בין סידור הגט לבין ענייני הרכוש ותביעת הכתובה של האישה שיידונו לאחר סידור הגט.

האישה, כהצהרתה בכתב ההגנה, תפתח תיק לתביעת כתובה, ויאוחזו הדיונים בתיק הרכוש עם הדיון בתיק הכתובה.

ב. הילדים [...] נשארים במשמורת האישה ובטיפוליה.

ג. הסדרי הראייה של האב עם ילדיו יהיו כלהלן:

פעמיים בשבוע ישהו הילדים אצל אביהם, כולל לינה, בימים שיסוכמו בין הצדדים.

כל סוף שבוע שני ישהו הילדים אצל אביהם מיום שישי בצהריים ויחזירו לבית אמם במוצ"ש.

הסדרי הראייה הנ"ל הם לטווח ארוך. אולם, לעת עתה, בשל בעיה טכנית של מגורי האב, ההסדרים יתקיימו ללא לינה.

לצורך יישום הסדרי הראייה [...] בית הדין פונה לעו"ס [...] מהמועצה האזורית [...] לסייע במימוש האמור לעיל ובעת הצורך להמציא דו"ח לבית הדין [...]

ד. מוסכם בין ההורים שמתקציב כלכלת הילדים הקיבוצי הניתן לצורך הילדים, תקבל האם 70% מהתקציב והאב יקבל 30%.

הסדר זה למזונות תקף כל זמן שהקיבוץ מתנהל כפי שהוא עד היום.

אם יתקיים שינוי כלשהו באופן ההתנהלות הכלכלית של הקיבוץ שיכול שישפיע על ההסדר הנ"ל יהא רשאי מי מהצדדים לפנות לבית הדין לדיון חדש במזונות.

ה. מלבד הנ"ל אין לצדדים כל תביעה זה על זה.

ביום י"ג בניסן תשע"ה (2.4.2015) פתחה התובעת תיק תביעת כתובה.

ביום ט' באייר תשע"ה (28.4.2015) הופיעו הצדדים לפני בית הדין לצורך סידור הגט, אך באותו יום התובעת העלתה חשש שהנתבע ייתן לה את הגט ולאחר מכן לא יעמוד בהסכמים הממוניים. לכן ביקשה שלא לערוך את סידור הגט עד לקבלת ערבויות בענייני הממון.

לאחר שהתובעת קיבלה אישור מהנהלת הקיבוץ, שהקיבוץ יקיים כל פס"ד של בית הדין, הסכימה לקבל גט. סידור הגט נערך כדמו"י בכ"ה בתמוז תשע"ה (12.07.15).

באותו מועד, לאחר סידור הגט קיים בית הדין דיון בענייני הכתובה, חלוקת הרכוש ובתביעת האישה לחיוב הבעל בהחזר דמי כלכלת הילדים. בית הדין הורה לצדדים להגיש סיכומים בעניינים אלה.

עיקרי טיעוני הנתבע

בעניין הכתובה טען הנתבע כי התובעת הפסידה כתובתה בכך שסילקה אותו מדירת המגורים המשותפת, על ידי פנייה למזכירות הקיבוץ בדרישה למצוא לו מקום מגורים חלופי ולהפריד את מגוריהם. ב"כ הנתבע הסביר בסיכומיו כי בכך הפסידה התובעת את כתובתה מדין "מורדת".

עוד טען כי גם בחצי השנה האחרונה למגוריהם המשותפים לא הייתה התובעת מעוניינת ביחסי אישות עמו, ולמעשה מנעה אותם בכך שהלינה במיטתם המשותפת את בנם בן השש. לדבריו הוא אמר לה שאם היא מעוניינת – שתודיע לו, והיא לא הביעה כל עניין בדבר בחודשים האחרונים של המגורים המשותפים.

בנוסף לכך טען כי התובעת נרשמה לאתר היכרויות בעודם נשואים.

בעניין הרכוש תבע הבעל את מחצית תכולת הדירה, וכן מחצית מרכב "גולף", מעין "קלנועית" המשמשת לתנועה בתוך הקיבוץ.

עיקרי טיעוני התובעת

בעניין הכתובה טענה התובעת כי הנתבע חייב בכתובה בשל קשריו עם נשים אחרות, בשל חוסר העניין שלו בקיום יחסי אישות עמה בחצי השנה האחרונה של המגורים המשותפים, בשל העובדה שהוא זה שתבע את הגירושין בעוד היא הייתה נכונה לשלום בית אף בדיון לפני בית הדין, ובשל העובדה שעבר להתגורר עם אישה אחרת בעודם נשואים.

לטענתו של הנתבע כי היא שסילקה אותו מהבית השיבה כי המתח בבית בתקופת הפירוד בחדרים היה גדול מאד, ולא היה מנוס מהפרדתם. המשך השהות באותו בית בתקופת הפירוד היה מיותר ומזיק אישית, משפחתית וחינוכית. לטענתה, בתקופה זו היה הנתבע חוזר בשעות מאוחרות מאד, מתרועע עם נשים, ומשתמש בסמים. יצוין כי התובעת לא המציאה ראיות כלשהן לטענתה זו. לדבריה היא מסתמכת על שיחה שקיימה עם אחת הנשים אשר עמן התרועע. לטענתה, הנתבע אף הודה באזניה כי הוא מתרועע עם נשים אחרות בתקופה זו.

לטענת הנתבע בדבר לינת הבן במיטה עם ההורים השיבה כי הדבר נדרש בשל מצבו האישי על רקע האירועים הביטחוניים, וכי לא זו הייתה המניעה בקיום יחסי אישות בין הצדדים, אלא חוסר העניין של הנתבע בקשר עמה, כאמור לעיל.

לטענתו – שנרשמה לאתר היכרויות – משיבה התובעת כי הדבר היה בהסכמתו המלאה של הנתבע, לצורך סיוע לחברתה הזקוקה לכך אך אינה רוצה להירשם לאתר בשם עצמה.

בעניין הרכוש טענה התובעת בסיכומיה כי לצדדים חוב משותף בסך 20,000 ₪ ועליהם לשאת בו בשווה. יצוין כי טענה זו עלתה בפעם הראשונה במסגרת הסיכומים.

לטענות הנתבע בעניין הרכוש השיבה כי הנתבע לקח מן הדירה המשותפת את כל מה שרצה, וכי הוא זכאי לקבל מן הקיבוץ את הדרוש לו לצורך הדיור החלופי שקיבל. לדבריה הנתבע לא ויתר על זכות מזכויותיו בקיבוץ בכך שעזב את הדירה המשותפת.

באשר לרכב ה"גולף" השיבה בדיון כי היה להם רכב בשווי 7,000 ₪, והם החליפו אותו עם הורי הנתבע ברכב השווה 15,000 ₪. לטענתה הם קנו מצברים חדשים לרכב זה. לדבריה, אין לה התנגדות להשיב את הרכב להורי התובעת ולקבל בחזרה את הרכב שהיה שלהם טרם ההחלפה.

בעניין דמי כלכלת הילדים טוענת התובעת כי בהסכם הגירושין נקבע שהנתבע יקבל 30% מדמי הכלכלה שלהם בשל הסדרי הראייה הכוללים לינה. מכיוון שבתקופה שמיום חתימת ההסכם ועד לדיון האחרון הילדים כלל לא ישנו אצל אביהם, הרי שעליו להחזיר את דמי כלכלתם אליה במלואם.

תשובת הנתבע לטענות התובעת

כאמור לעיל, הנתבע מודה כי בעת הדיון הראשון הוא כבר חי עם אישה אחרת.

אך באשר לטענות התובעת בדבר נשים נוספות ולשימוש בסמים – הנתבע מכחיש מכול וכול. לדבריו אכן היה לו קשר עם אחת הנשים שהזכירה התובעת, אך זה הסתכם בקשרי עבודה וידידות ולא מעבר לזה. לטענתו, חזרתו הביתה בשעות מאוחרות בתקופת הפירוד אין בה כדי להצביע על התנהלות שאינה תקינה.

בעניין תביעת האישה להחזר דמי כלכלת הילדים, משיב הנתבע כי בהסכם לא נקבעה כל הגבלה באשר להעברת 30% מדמי הכלכלה אליו. לדבריו "הסכם זה הסכם", ועל כן אין מקום לדרוש ממנו להחזיר את הכסף לאישה.

דיון והכרעה בעניין הכתובה

מכל האמור לעיל עולה כי בנידון דיון התרחש הפירוד בין הצדדים בשלושה שלבים. בשלב הראשון עברו לישון בחדרים נפרדים. בשלב השני, כחצי שנה לאחר מכן, נפרדו המגורים פיזית, כאשר עבר הבעל ליחידת מגורים נפרדת בקיבוץ. בשלב השלישי, פנה הבעל אל זוגיות חדשה.

שלב הפירוד הראשון

באשר לשלב הראשון, הצדדים לא המציאו לבית הדין כל ראיה באשר לגורם הפירוד. הנתבע טען כי הפירוד נגרם בעטייה של התובעת אשר בחרה להלין את בנם בן השש עמם במטה, והדבר מנע קיום יחסי אישות. לטענתו, עבר לישון בסלון, אך הודיע לאישה כי בכל עת שתרצה יחזור לחיות עמה כדרך כל הארץ. לטענתו, בכך מרדה עליו התובעת מלקיים את חובתה כלפי בעלה. התובעת טענה כי הנתבע הפסיק להתעניין בה, ומסתבר שהדבר נבע, לטענתה, מקשרים שקיים עם נשים אחרות. לדבריה, בדיעבד הבינה כי אכן היו לו קשרים כאלה, ועל כן לא היה לו כל עניין לישון עמה. כאמור, הצדדים לא המציאו ראיה כלשהי לטענותיהם.

ככלל, מציאות של "ספק מורדת" ללא ראיות באשר לגורם לפירוד נדונה בפסקי דין רבים, והשאלה מי נחשב "מוחזק" בכתובה לעניין זה, היא השאלה ההלכתית אשר צריכה להתברר. ככלל, חובת הראיה היא על הבעל, שכן חזקתה של אישה שהיא זכאית לכתובה. זאת אף על פי שהבעל הוא שמוחזק בממון.

ראו, למשל, מתוך פסק דין של כב' הדיינים הרה"ג י' מ' בן-מנחם, הרה"ג הדס, והרה"ג זולטי, בפסקי דין רבניים (חלק ג עמ' 163–164):

"[...] ואף שהדיון בנדון דידן הוא בתשלום הכתו' והבעל הוא המוחזק בכתו' א"כ מספק שהיא דינה כמורדת אין להוציא ממנו את הכתובה, אמנם כתב בספר נתיבות משפט על רבינו ירוחם ספר מישרים נתיב כ"ג גבי פלוגתא דרבוותא אם הבעל יכול לכופה לדור עמו במקומו אם הבעל שהוא המוחזק יכול לומר קים לי ולא יפרע לה כתובתה וז"ל: ואיפשר עוד דאפילו לא תפסה מכל מקום כיוון שהכתו' שחייב לה הוא ודאי והפסד הכתובה הוא ספק אין ספק מוציא מידי ודאי וזה מקצוע גדול הוא וצריך לפנים.

וכן נראה דעת הבית שמואל בסימן קנ"ד סק"ב שכתב בפלוגתא דרבוותא במומין גדולים שידעה בהן אם היא יכולה לומר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל עכשיו א"י לקבל, שאפילו לרמ"א שפסק אין כופין להוציא מ"מ אין דינה כמורדת אם אין רצונה לדור עמו וי"ל קים לי כהני פוסקים, ועיין בבית מאיר שם שתמה דהלא במורדת דינה לפחות מכתובה והבעל הוא המוחזק בממון.

אכן דעת הבי"ש הוא כמש"כ הנתיבות משפט הנ"ל כיוון שהכתובה שחייב לה הוא ודאי והפסד הכתו' הוא ספק אין ספק מוציא מידי ודאי ועיין בכנה"ג כללי קים לי אות מ"ו ובברכי יוסף חו"מ סי' י"ב סעי' ט"ו.

וגם לדעת הבית מאיר ייתכן לומר שרק בספיקא דדינא אין להוציא מהבעל הכתובה שהוא המוחזק כיוון שהוא טוען טענת ודאי קים לי כדעת הפוסקים שדינה כמורדת והפסידה כתובה, אבל בספק בקביעת העובדא אם היא מורדת או לא בזה גם הבית מאיר מודה שמספק היא לא הפסידה כתובתה, שהרי אין לפנינו טענת ודאי שהיא מורדת, והרי זה כאומר הלויטני ואיני יודע שפרעתין שחייב לשלם ועיין בשו"ת המהרי"ט ח"א סי' קי"ט עי"ש [...].

[...] יתר על כן במקרה דנן לא ראינו ולא מצאנו שהבעל דרש להכריז עליה כמורדת ובית הדין דן בדרישתו והכריז אותה כמורדת.

כך יהיה הדין במקרים שבהם הצדדים מופיעים לפנינו במשך השלב הראשון, ובית הדין נוכח שלא ניתן עוד לשקם את הקשר, ועל בית הדין לדון בשאלה מי גרם למצב הנוכחי.

אולם בנידון דידן עלינו לשקול חזקה זו גם על רקע האירועים שיפורטו להלן. אם נמצא כי בשלב השני האישה היא האחראית לפירוד, ייתכן שיהיה בכך כדי לפגוע בחזקתה, כפי שיבואר להלן.

בנוסף, עצם עניין מוחזקות הבעל אינו ברור בנידון דידן וכדלהלן.

שלב הפירוד השני

בשלב השני פנתה התובעת אל מנהל הקהילה בקיבוץ שבו חברים הצדדים, בבקשה להפרדת המגורים ולהפרדת חשבונות הבנק. אם נראה פעולה זו כסילוק הנתבע מן הבית – עשויה להיות בכך עילה להפסד הכתובה. כך טען ב"כ הנתבע בסיכומיו באורך. לפנינו, שתי שאלות בעניין זה בנייתוח המציאות, ושתי שאלות בהלכה:

א. ראשית, יש לשאול האם פנייה כזו היא אכן סילוק מן הבית באופן חד-צדדי, או שהיא כעין פנייה אל חבר משותף אשר יעודד את הבעל להסכים להפרדה זמנית. להבנת השאלה אקדים ואומר כי במקרה של בני זוג המתגוררים בעיר בדירה שכורה, אם יפנה אחד מבני הזוג אל בעל הדירה, יעביר את החוזה על שמו בלבד, ובעל הדירה יורה לבן הזוג השני לפנות את חפציו מן הדירה – אין לך גירוש גדול מזה. אין באפשרותו של בעל להישאר בדירה נגד הוראה מפורשת מבעליה. לפיכך, אם נגדיר את "מנהל הקהילה" בקיבוץ כ"בעל הדירה" לעניין זה, הרי שבפנייתה של התובעת אליו, היא למעשה שמה קץ לחיי הנישואין.

אך אם בקיבוץ מדובר על פנייה חברית של חבר אל חבר, ומטרת כולם היא ליצור סביבה נוחה למגוריהם של חברי הקיבוץ על פי צרכיהם, כאן יהיה כבר מקום לומר שאין מדובר בסילוק מן הבית, אלא בפנייה בבקשה להפרדה באמצעות חבר משותף. אם כך הם פני הדברים, ייתכן שהיה על הנתבע לסרב לעזוב את הדירה, ולהמשיך לדבוק במאמציו ובחובתו לשקם את הקשר עם אשתו. החלטתו להיענות לבקשה ולעזוב את הדירה מרצון, אינה פוטרת אותו מתשלום כתובת אשתו.

להלן נוסח המכתב אשר ניתן לבעל לפי בקשתו, כחודש אחרי שעזב את הבית:

[פלוני] שלום,

הנני מאשר כי עקב המשבר המתמשך בחיי נישואיכם, במהלך יוני 201, פנתה אלי [פלונית] בבקשה ובדרישה לאתר עבורך דירת מגורים נפרדת מאחר שהיא לא מוכנה כי תמשיך להתגורר בבית.

כמו כן דרשה ממני [פלונית] כי אבצע הפרדת תקציבים ביניכם כולל דרישה כי היא תקבל את תקציב הילדים במלואו עד הסדרת תהליך הגירושין באופן פורמאלי.

מאחר וסירבת לעזוב את הבית, נהלה עמי [פלונית] מספר שיחות בהן דרשה ולחצה כי אשכנע אותך לצאת מן הבית מכיוון ולא הצלחתם כאמור להגיע להבנות בנושא זה ואתה סירבת לעזוב את הבית.

רק לאחר שיחות רבות עמך הסכמת לפנות בלית ברירה את הבית כי הבנת שהמהלך יהיה לטובתם של הילדים וגם ימנע הסלמה ואפשרות [פלונית] תפנה למשטרה בבקשה לקבל צו להרחקתך מהבית.

מנוסח זה אפשר ללמוד כמה דברים, לכאן ולכאן: ראשית, מנהל הקהילה בקיבוץ ניהל את כל המהלך בעל פה, ולא העביר אל הבעל דרישה כלשהי בכתב. שנית, מנהל הקהילה אינו מאיים על הבעל כי ינקוט נגדו צעדים כלשהם לפינויו מן הדירה השייכת לקיבוץ, אלא רק מזהיר אותו מפני הידרדרות אפשרית, ביוזמתה של התובעת. בנוסף, המסמך אינו ערוך כמכתב רשמי, אלא כמכתב אישי מחבר אל חבר.

לאורך גיסא, נראה שלשון פנייתה של התובעת אל מנהל הקהילה, לדבריו, אינה רק לשון "בקשה" אלא גם לשון "דרישה", וכי נדרשו כמה שיחות כדי לשכנע את הנתבע לעזוב את הבית. ייתכן אפוא שהרוח החברית שבה פועל מנהל הקהילה מול חברי הקיבוץ, אינה גורעת מסמכותו להורות להם לעבור מדירה לדירה כפי ראות עיני הקיבוץ, וכפי צרכי שאר חברי הקיבוץ.

הצדדים לא המציאו לבית הדין מסמכים או ראיות כלשהן לטיבו ולסמכויותיו של "מנהל הקהילה" בקיבוץ. ייתכן שגם אילו המציאו את המסמכים המגדירים את התפקיד, לא הייתה בהם תשובה חד משמעית לשאלות הנוגעות לנדון שלפנינו, ולפיכך נראה שעל בית הדין לפסוק את הדין במקרה זה ללא תשובה חד-משמעית לשאלה זו.

ב. שאלה נוספת שעלינו לברר היא הקשר בין השלב הראשון לבין השלב השני.

מכיוון שהפירוד בחדרים קדם לפירוד במגורים, גם אם נגיע למסקנה שהתובעת היא שגרמה לפירוד במגורים, עדיין לא בהכרח ייפטר הבעל מכתובת אשתו. זאת בשל העובדה שייתכן שהפירוד הממושך בחדרים הביא את הקשר בין הצדדים למצב שאי אפשר עוד לשקם את הקשר הזוגי ביניהם, ואז הפירוד במגורים הוא רק מתן ביטוי למצב קיים, בבחינת "קוצים כסוחים כיסחת, בית הרוס הרסת". (במצב מעין זה עסק הרה"ג אוריאל לביא שליט"א בספרו "עטרת דבורה" (ח"ב סי' פט). ראו גם בפסק דינו של הרה"ג לביא בתיק 951592/4. נראה כי בנ"ד האפשרות להצביע על קשר בין שלב הפירוד הראשון לשלב השני חזקה יותר מאשר בנדון שם, ואכמ"ל.)

במילים אחרות, אם נתייחס אל הפירוד בחדרים כגורם להידרדרות הקשר עד לנקודת האליחזור ועד לגירושין, בהעדר הוכחה לכך שהבעל חייב בכתובה, חזקתו שהוא חייב. אולם אם נתייחס אל הפירוד בחדרים כפגיעה זמנית אשר עשויה להירפא, עם טיפול נכון ועם נכונות הדדית לעבודה, הרי שה"מכה בפטיש" של הצדדים הוא הפירוד במקום המגורים. אילו הופיעו בני הזוג לפנינו בחודשים האחרונים של הפירוד בחדרים, אפשר היה לשלוח אותם ליעוץ, ולנסות לעמוד על הסיכויים לשיקום הקשר. אך הצדדים הופיעו לפנינו רק בשלב הפירוד

השלישי, ונראה אפוא שלא ניתן עוד לברר בראיות את המצב בין בני הזוג בשלהי השלב הראשון.

ג. שאלה הלכתית נוספת, הנובעת משלושת הדיונים דלעיל, היא שאלה הקשורה לדיני טוען ונטען: אם נגדיר את הפירוד הראשון כ"ספק מרידה" של האישה, ונעמיד אותה על חזקתה שהיא זכאית לכתובתה, ואם נקבע כי הפירוד השני במהותו הוא מרידה של ממש, אלא שנישאר בספק באשר לקשר בין שני הפירוים, ייווצר מצב הלכתי הדורש דיון:

האישה מוחזקת כזכאית לכתובתה, וחזקה זו גוברת על הספק שמא הפסידה אותה בשלב הפירוד הראשון. אך באשר לשלב השני, מכיוון ששם היא זו שבאופן ודאי הוציאה את בעלה מן הבית, יש מקום לטעון כי עליה להציג ראיה באשר לסיבות שהביאו אותה לבצע פעולה התקפית זו. בהעדר ראיה תעלה השאלה המשפטית הלכתית דלהלן: האם אפשר לראות במעשה הוודאי של סילוק הבעל מן הבית אבדן של "חזקת החיוב" ולהטיל את חובת הראיה על האישה, או שיש לקבוע שמכיוון שיש ספק באשר לצידוקו של מעשה זה, אין לראות בו איבוד ודאי של החזקה? אדגיש כי הספק באשר לצידוקו של המעשה אינו נשען על טענתה בלבד אלא שהוא נשען על עובדה המוסכמת על שני הצדדים – הפירוד הממושך.

אקדים ואומר כי שאלה זו נוגעת למקרים רבים של תביעת כתובה, שבהם עולות טענות הדדיות באשר לפעולות שונות שביצעו הצדדים ובאשר להפרת חובותיהם זה כלפי זה, עד לפירוד המוחלט ביניהם.

ככלל, במקרים שבהם יש אירוע מוסכם עובדתי, שיש לראות בו "מרידה" המביאה לידי הפסד כתובה, כגון הרחקת הבעל על ידי תלונת שווא במשטרה, והאישה טוענת, ללא ראיות, ואל מול הכחשת הבעל, טענות בדבר מציאות קשה בבית שהביאה אותה למעשה זה, במקרה כזה, תהיה חובת הראיה על האישה, שכן המעשה שיש בו כדי להפסיד את כתובתה מוכח, ואילו העובדות המהוות תשתית לטענתה להצדקת המעשה – מוכחות.

אך בנידון דידן, גם העובדות המהוות תשתית לטענת האישה להצדקת פעולתה – מוסכמות. שני הצדדים תיארו פירוד בחדרים במשך חצי שנה. נמצא כי יש בסיס עובדתי לטענת האישה, ונותר רק לדון אם היא מוצדקת. לפיכך, יש מקום לומר שהפעולה שביצעה האישה אינה פוגעת מידית ב"חזקת החיוב", עד לקיום הדיון בשאלת צדקתה של פעולה זו, ואם כן, חובת הראיה – נותרת על הבעל.

שאלה זו היא שאלה הלכתית-משפטית אשר עקרונית על בית הדין להכריע בה בכלים הלכתיים השייכים לדיני טוען ונטען. בנידון דידן, בהתחשב בכך שהשאלות המציאותיות דלעיל אינן באות לידי הכרעה חד-משמעית, נותר גם שאלה זו פתוחה.

(ראו בעניין זה פסק דין של בית הדין הרבני האזורי חיפה, [בתיק 588703/16](#), המשווה בין מורדת באמתלא שאינה מבוררת לבין ספק פירעון חוב. אלא שיש להעיר שהמקורות בספק פירעון חוב עוסקים בטענות שמא, ואילו במורדת באמתלא שאינה מבוררת שני הצדדים טוענים ברי, ואכמ"ל.)

כפי שהזכרתי לעיל, חלק מן העניינים השנויים במחלוקת אינו ניתן עוד לבירור בנסיבות תיק זה, שכן הצדדים הופיעו לפנינו רק אחר שלב הפירוד השלישי.

ד. ספק נוסף אשר יש לדון במשמעותו ההלכתית לענייננו, הוא שאלת מוחזקותו של הבעל בממון.

כאמור לעיל, התובעת הביעה חשש שהנתבע לא יעמוד בהתחייבויותיו, ועל כן הסכימה לקבל את הגט רק אחרי שהקיבוץ התחייב למלא אחר פסק הדין ולהעביר אליה כספים השייכים לבעל ככל שיוורה בית הדין. נמצא שהקיבוץ מחזיק בכספים כעין "שליש", הממתין לפסיקת בית הדין. לפיכך, גם אם נמצא שהתובעת איבדה את חזקת זכאותה לכתובה, עלינו להתחשב בכך שגם מוחזקות הנתבע בכספים – אינה מוחלטת. אבהיר כי אין להשוות מצב זה לכספים הנמצאים בבנק, מכיוון שהתובעת היא חברת קיבוץ בעצמה, ועל כן אף על פי שהכספים רשומים על שם הנתבע, יש מקום לטעון כי גם לה יש בהם תפיסת יד כלשהי.

שלב הפירוד השלישי

בשלב השלישי, פתח הנתבע תביעת גירושין ופנה אל זוגיות חדשה. כבר בדיון הראשון, מתוך הצגת העובדות, ניכר לעיני בית הדין שאין סיכוי ממשי לשלום-בית, ונראה היה שגם התובעת מבינה זאת היטב. בנסיבות אלה, העובדה שהנתבע הוא שיזם את ההליך המשפטי, והצהרתה של התובעת לפרוטוקול בית הדין, כי היא מוכנה לשוב ולנסות שלום-בית, אין בהם כדי להשפיע, במקרה זה, על שאלת חיוב הכתובה, שכן להבנתנו לשני הצדדים היה ברור בשלב זה, שאין לכך סיכוי ממשי.

על רקע הספקות האמורים לעיל, הואיל וחלקם אינם יכולים להתברר בראיות, ראה בית הדין לנכון לפשר בין הצדדים, כפי האמור בשו"ע חו"מ (סי' יב סעי' ה).

באשר לגובה הפשרה התחשב בית הדין בכך שאין כל ראייה באשר לגורם לשלב הפירוד הראשון, בכך שהתובעת היא שהובילה באופן מעשי אל שלב הפירוד השני, ובכך שהנתבע הוא שחתם את הגולל בשלב הפירוד השלישי כאשר פנה אל זוגיות חדשה בעוד הצדדים נשואים.

לאור כל האמור, בית הדין מחייב את הנתבע, בדרך של דין כעין פשרה, לשלם לתובעת בגין כתובתה ותוספת כתובתה סך 33,333 ₪, שלישי מן הסכום הנקוב בכתובה.

הנתבע ישלם סכום זה בתוך 90 יום. אם יגיעו הצדדים להסדר תשלום בפריסה כלשהי דרך הקיבוץ, יוכלו לפנות לבית הדין בבקשה למתן תוקף פסק דין להסכמותיהם.

ענייני הרכוש

הצדדים לא המציאו לבית הדין ראיות או אסמכתאות כלשהן לטענותיהם בענייני הרכוש. בעניין רכב הגולף התובעת [טכנית, בתיק הרכוש היא הנתבעת, אך היא התובעת בתיק העיקרי שלפנינו]. הודתה ואף הביעה נכונות להחזיר את שווי הפרש בין שני כלי הרכב, לפיכך בית הדין מחייב את התובעת לשלם לנתבע סך 4,000 ₪ בגין הפרש זה. בשאר התביעות, בהעדר אסמכתאות, בית הדין אינו מחייב את הצדדים בתשלום כלשהו.

סכום זה ישולם על ידי ניכוי מחיוב הנתבע בכתובה.

בעניין תביעת האישה להחזר דמי כלכלת הילדים

האישה טוענת להחזר 30% מכלכלת הילדים (8,000 ₪) לכל אותה התקופה שהילדים היו בחזקתה. לעומת זה, הבעל טוען ש"הסכם זה הסכם" ללא קשר למה שקרה בפועל.

בפתח הדברים, ברור לחלוטין שהסיבה לחלוקה בכלכלת הילדים הוא משום הלינה, כפי שטען הבעל בדיון הראשון: "מבחינת הסדרי ראייה אני רוצה 40% מהזמן, ולכן גם 40% מכלכלת הילדים." אם כן, יש היגיון גדול בטענת האישה שכיוון שלא התקיים עניין הלינה אין לבעל זכות בכלכלת הילדים, ויש ללכת אחרי המכוון בהסכם, כפסיקת השו"ע בחו"מ (סי' סא

סעי' טז): "יש מי שאומר שתנאי שאדם מתנה עם חבריו אין הולכין אחר לשון הכתוב אלא אחר הכוונה."

אולם, בעת תרגום העקרונות לכדי הסכם, לא תמיד אנו מצמידים את סעיפי ההסכם לפרטיהם ודקדוקיהם אל העקרונות שעל בסיסם נקבעו, וזאת לצורך ביצוע יעיל ופשוט של סעיפי ההסכם, ללא התניות, וללא בחינה יום-יומית של נימוקי ההסכמה. כאן יש להעיר, שכבר בהסכם הגירושין מוזכר בסעיף ג שלעת עתה הלינה בימי השבוע תהיה אצל האישה בלבד. ובכל זאת, לא נזכר בסעיף ד שזכות הבעל ל-30% מכלכלת הילדים תתחיל רק כאשר יישנו אצלו. לכן יש מקום לומר שככל שמדובר בתקופה סבירה לא נכנסו הצדדים לדקדוקי הדברים, ומחלו מראש זה לזה על הבדיקה היום-יומית. רק אם יימשך מצב זה תקופה לא סבירה, יש אומדנא דמוכח שלא על דעת כן הסכימו שהבעל יקבל 30%. נראה שסדר גודל של כחצי שנה מזמן ההסכם, כאשר שיפוץ הדירה נמשך, כדרכם של שיפוצים, מעבר לזמן המתוכנן, עדיין ייחשב תקופה סבירה, ולכן אין להוציא מהבעל מה שכבר קיבל. אולם אם יימשך מצב זה מעבר לסוף חודש הנוכחי 11.15, תוכל התובעת לדרוש את קבלת דמי כלכלת הילדים מכאן ולהבא – במלואם.

לאור כל האמור לעיל, בית הדין קובע כדלהלן:

א. בית הדין מחייב את הנתבע, בדרך של דין כעין פשרה, לשלם לתובעת בגין כתובתה ותוספת כתובתה סך 33,333 ₪.

ב. בית הדין מחייב את התובעת לשלם לנתבע סך 4,000 ₪ בגין ההפרש בין שווי רכב הגולף שבידה לבין שווי הרכב שהעבירו הצדדים לידי הורי הנתבע. בשאר התביעות לחלוקת הרכוש, בהעדר אסמכתאות, בית הדין אינו מחייב את הצדדים בתשלום כלשהו.

סכום זה ישולם על ידי ניכוי מחיוב הנתבע בכתובה.

ג. נמצא שעל הנתבע ישלם לתובעת 29,333 ₪. הנתבע ישלם סכום זה לידי התובעת בתוך 90 יום.

אם יגיעו הצדדים להסדר תשלום בפריסה כלשהי דרך הקיבוץ, יוכלו לפנות לבית הדין בבקשה למתן תוקף פסק דין להסכמותיהם.

ד. בית הדין דוחה את התביעה להחזר דמי כלכלת הילדים. אולם אם יימשך מצב זה, שבו הילדים אינם לנים אצל אביהם כלל, מעבר לסוף החודש הנוכחי 11.15, תוכל התובעת לדרוש את קבלת דמי כלכלת הילדים מכאן ולהבא לידיה – במלואם.

פסק הדין מותר לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של בעלי-הדין.

בית הדין סוגר את התיק.

הרב מאיר כהנא

מצטרפים למסקנות לאור הנסיבות שבתיק זה.

הרב ציון לודאילוז

הרב גדעון שריון – אב"ד

נפסק כאמור לעיל.

ניתן ביום כ"ד בכסלו התשע"ו (06.12.2015).

הרב מאיר כהנא

הרב ציון לוזאילוז

הרב גדעון שריון – אב"ד

הרב גדעון שריון, הרב ציון לוזאילוז, הרב מאיר כהנא